

műveltségével mindig is műszeres hajtómotorja volt a munkásmozgalomnak. A múlt században az első iparok eleje, amelyik szervezkedik, s ütőképes, intelligens egyleti életet él. Nem ritkán kenyér- és politikai harcai révén elhallgat általuk a sajtó. Ők a lélek betűkkel való megzengetői is, de a némaság is bekövetkezik, ha kezüket elvonják a szedőszekrényekről. Az első világháború során, mikor azt mondták, -aus, Mórának csak a beámterek által is mozgatható könyvatos röplapocskával tudták némileg a némaság fájdalmát enyhíteni.

De egymás segítésében, a hadbavonult családjainak rendszeres, lelkiismeretes támogatásában, minden kezükvonásában látszott, hogy a betűkben lakó szellem forrásvidékén műveskedő munkások teszik itt lépéseiket.

Micsoda szolgálat. A 30-as évek végéig átlagéletkoruk húszegynéhány év! Igaz, egyetlen nevesebb szegedi író sem érte meg az 55. életévét.

Az államosításkor 17 nyomda került közös tulajdonba. Az első lépések, évek, tán évtizedek is gyakran partra akasztották az állami nyomda hajóját. A szellem tengerének értő hajósai élő vizekre vitték. Bizonyosságul csak annyit: a nemzetközi tekintélyű szegedi matematikusok világhírű tudományos munkáit a szegedi nyomdászok hajózzák a szellem kikötőibe, létezzenek azok Japánban, Írországbán, a Szovjetunióban vagy másutt.

És működnek ezerszer modernebbül felszerelt, lézer vezérlésű, fényszedő nyomdák szerte a világban. Itt nem a gépek dominálnak most sem, hanem a szakemberek, az emberek, s az értelem és szellem, ami éljen közöttünk újabb 175 évig, azután ismét megbeszéljük!

